

NEVTEPENÓ
POPRIJÉTA DEVICA MARIJA

Zmozsna Goszpá Vogrszka.

POBOZSEN MESZECSÉN LISZT

Reditel: BASSA IVAN plebános vu Bogojni.

Vszebina.

[bi]: Miloscse szi puna	225
Disc.: Lepota preszv. Szrcá	229
R. J.: Deca sze veszelijo, mati jocse	234
—: Szv. Ciril i Metod	238
J. R.: Drága deca poszlüsajte	240
P.: Marijanszko cecvo	244
Klekl: Tretji red szv. Franciska	247
P.: Tocsá pa csarna sola	251

Drobis.

Ki ne dobro, ki je vees, ali menje dobo sznopiesov, naj mi naznani! Vsza pizma k meni, vu stamparijo nikaj!

Ki sesé liszt dáblati, naj za njega dve koroni posle na ime: Bassa Ivan plebanos vu Bogojini (Bagonya, Zalamegye) ali naj onomi dá, od koga liszt prekvzeme vszaki meszee.

Sziromáki, ki nemorejo zdaj vesaszi plácsati, kak vszako leto, tak i letosz lehko po veeskrátnih sumah, ali pa, kda bodo meli, naednok plácsajo!

Csiszti dohodki liszta sze obrnejo na zidanje ednoga kl(szamosztanaostra) v krajini Szlovenszkoj na Vogrszkom.

NEVTEPENO POPRIJETA DEVICA MARIJA

ZNOVSNA GOSZPÁ VOGRSZKA. — PODOZSEN MESZECSEN LISZT

REDITEL

BASSA IVAN

PLEBÁNOS

Vu Bogojini (Bagonya, Zalam.)

Prihaja vszaki meszec. Cena 2 koroni, v Ameriko 3fr.

Milosce szi puna.

Posztavimo szi pred ocsi, kak je to moglo biti, kda je bl. D. Maria vu Ozsébetino hizso sztopila.

Ozsébeta szpozna vu njoj mater bozso, z velkov poniznosztjov ide pred njo, hváli jo ino sze veszeli njénoj

császti. Maria pa poszlüsa ino Bogá hváli. Ne tají, nemre tajiti, ka sze je z njov zgodilo velko delo, nego császt Bogi pripise pa csi je li mati bozsa posztanola, ne pozábi, ka je záto li szlüzsábница bozsa osztála.

To je tiszta poniznoszt, stera ne ima nikse znotrasnje gizde vu szebi, stera je z szrcá zhájajocsa brezi vsze szkazslivoszti.

Szojo, ki da sze ponizávajo ino hválo, stero njim sto dá, vrácsajo od szebé, to szamo záto delajo, naj bi escse vékso hválo dobili ino tak pod kepom poniznoszti gizdo povajo vu szebi.

Ne vékse globocsine na szveti, kak je cslovecse szrcé. Sto szpozna csloveka tak, kak on je? Kelko sze moremo trüditi, csi szamoga szebé scsémo szpoznati! Pa je to nájbole potrebno delo. Goszpodne bozse! Navcsi me na to, naj koncsi szamoga szebe prav szpoznam, ka bom znao prav, kaksi szam.

Bl. D. Maria i szv. Ozsébeta szta szi od Bogá pogucsávale. Z kem je komi szrce puno, to njemi nad vüszta vökipi. Njih dve düse szo pa pune bilé bozse lübéznoszti, záto szta ne zadoszta zadolele gucsati od bozse modroszti, zmozsnoszti ino szmilenoszti, od velikoszti csüdovitnih del bozsih.

Od koj szi pa mi pogucsávamo? »Zpopunoszti szrca govoriyo vüszta.« (Mát. 12, 34.) Düsa moja, steri, kaksi gucs razveszeljáva tebé?

Szv. János apostol pise od Szinov etoga szveta: »Oni szo z etoga szveta, záto gucsijo od Szveta i szvet poszlühsa njé.« (I. Ján. 4, 5.) »Ki je od Boga, on od Boga gucsi.« (I. Ján. 4, d.) ali koncsi tak, kak je bozsa szvéta vola.

Premiszli szi, ka bos ednok za vszako recs, stero zdaj vöpoves, racsun davao Bogi! Jedina recs je vnogo düs mogocsa zmesati.

Vu drüzstvi szinov etoga szvetá szo pogovárjanja

tüdi csüdna: Ogovárjanja, glászi od szpoznáncov, nikaj vredne recsi, to je njihov gucs. Pa to escse za neduzsen pogovor drzsijo. Nancs sze zabávlati nemrejo, csi ne med njimi neszrámnne sále, ali csi ne náidejo koga, bi na jezik vzéli.

Jaj vám, bozsni jezicje, steri szekate i rane delate, kak kácsji zob, steri veszélje máte vu tom, csi szte mogocsi komi postenjé vzéti. Rávno tak jaj vám, ki z veszéljom poszlüsate taksa dela, stera szo ne za krscsánszka vüha. Ki rad poszlühne bozsno recs, je szám tüdi krivec greha.

Mocsno szi oblübi, ka od táksih, ki szo ne nazo-csih, bozsne recsi nikdár ne povés: csi de pa sto drügi ogovárjao pred tebov koga, njemi koncsi z tvojim mu-csanjom pokázsi, ka ti je ne povoli ogovore poszlühsati.

Z odürjávanjom sze obrni vkraj od vszákoga nesz-rámnoga i nepostenoga govora. Naj sze ti nikdár ne raztégnejo vüsza na szmejh, csi csüjes nedosztojno recs, stero szvet za sálo drzsi, poisztini je pa ne drügo, kak vretina pékla.

To pa drzsi za szvoje postenjé, ka sze z tvoje vere i z pobožnoszti pred tebov norca naj niscse ne rédi. Pri taksoj priliki bodi batriven vu recsi, ka csi szi božsnoga sztaviti ne mogocsi, naj koncsi zvedi, ka szi miszlis od njega.

Csi kaj pripovedávas, gucsi pravico, bodi ponizen, ne prekricsi vsze drüge, boj k vszakomi dober ino recsliv z neduzsnoga veszélja lübéžnosztjov. To ti preporácsa tvoja krscsánszka vöra.

Kem vecskrát szi zse pregrehso z jezikom, tem bole sze mores paziti ino csuvati od taksih faling, stere lüdjé z jezikom csinijo. Kem ráj szi pogucsávas z Bogom, kda szi szám, tem veszelese bos znao posteno gucsati med lüdmi, csi de ti potrebno med njé idti.

Prle, kak vu drüzsbo ides, proszi Bogá, »naj ti vrzse

vezálje na jezik, naj ŝze ne bi pregovorila tvoja vüszta. «
(Ps. 140, 50.) — Med gucsom ŝze ŝzpomeni, ka je Bog
nazocsi ino ŝzi vcsászi zmiszli na preszladko szrce Ma-
rijino.

Kda pa domo prides, ŝzi daj racsun od tvojih go-
vorov, stere ŝzi med lüdmi pelao, ka bos znao Bogi zah-
válti, csi ŝzi ŝze oponásao posteno, ali pozsalüvati ino
za odpüscsenje prosziti, csi ŝzi vu kom pregrehso ino
oblübiti, ka vecs nescses tak csiniti.

Tak bos mogocsi vu tvojem gucsi naprej pridti,
szebé vszidár popolnesega vcsiniti ino bl. D. Marijo lepse
naszledüvati. Proszti njo, naj te vcsi csuvati szvoj jezik
ino ŝze hábati vszeh pregrehskov jezika.

(bi).

Lepota preszv. Szrca.

Teda iz lasztivni recsih Jezusovih razvidimo, da sze brezi vere pri njem nikaj ne opravi, vera pa da vsze premore. Zato je tüdi le te csüde delao, csi je ge vero naiseo, ali szi jo je obüditi vüpaó. Pri ocsi neszrecs noga decsáka je le nikelko vere, le malo iszkro vido, ali zlübeznivim apominanjem je iszkro tak razgreo, da je szkuzami proszo vékse vere; i vcsaszi je bilo pomágano.

Vednako je pravo dvanászst letnoj betezsnici ki sze je doteknola roba njegovoga oblacsila, i je odzdravila: »Zavüpaj, hcsi! tvoja vera te je odzdravila«. Tüdi kanaaneko, ki né henjala prosziti za szvojo hcsér, je na zádnje poszlüno rekocs: »Velika je tvoja vera; naj sze ti zgodi kak szi proszila.« Szlepcoma ki szta za njim kricsala; »Szin Davidov, szmilüj sze náj!« je pravo »Verjeta da vama morem to vcsiniti!« I scse le gda pravita: »To je ja Goszpod!« sze njiva ocsi dotekne rekocs: »Po vaj

noj veri naj sze vama zgodi!« Zslakom vdárjenoga je ozdravo zavolo vere tisztihs mozs, ki szo ga na poszteli pred njega posztavili, Betezsnomi szluga je dao zdrávje zavolo dobroga vértá, ajdovszkoga sztotnika, steroga je njoj prvlé za volo vere tak lepo pohvalo: »Takse vere ne szem naiseo v Izraeli!« i vcsaszi prosnjo poszluéne rekocs: »Idi i kak szí verváo, naj sze ti zgodi!«

Kak je apostolom na ocsi metáo, da za volo szvoje nevere neszo mogli hüdoga düha izgnati, tak njim je pa po drügom kráji oblübo oblászt csüde delati, pod tem pojom csi verjejo: »Zaisztino zaisztino vam povem. Sto vmené verje, bo tüdi dela deláo, stera jaz delám, i scse véksa de deláo, ár jaz idem k Ocsi« (Jan. 14, 12). »Steri pa verjejo, idejo ta znamenja za njimi: v mojem iméni bodo vragé izganjali, nove jezike govorili, kacse prijémali i csi kaj csemérnoga pijejo, njim nade skodilo; i na betezsnike bodo roke pokladali pa bodo ozdraveli«. (Mark. 16, 17, 18.)

Vu isztini ge koli je zadoszta trdno verv naiseo, je bilo njegovo szrcé tak oveszéljeno, da je bio pripravleni vsze vcsiniti, ka koli bi ga sto proszo za szébe, pa tüdi kak szmo videli vecskrát za drüge. I za vsze csasze je oblübo: »Vsze ka koli proszite v molitvi, csi verjete, sze bo zgodilo.« (Mat, 21. 22.)

Scse ponüvle celo szvojím izvoljením rekocs: »Csi je sto zséden, naj pride kmeni i naj pijé. Sto vmené verje, potoki, kak pizmó právi, potoki zsive vodé iz njegovoga oszercsja.« (Jan. 7. 27, 28.) Teda ne pomali ne po kaplicaj, ne kak neznáni sztudenec, liki kak derocsi potok, kak siroka reka, scsé, da pritaka obilnoszt miloszti tisztim ki verjejo.

Teda ka bi dale nasteváo? Csi bi steo z celóma dokázati, kak jáko je Jezusovo Szrcé vero lübiló, za vero szí prizadevalo, mogeo bi vesz evangelium prepiszati; zakaj vsze, ka je govoró i deláo od prvoga hipa v jaszli-

caj do zadnjega zdihlája na krizsi : vsze je bilo vcsinjeno zato, da bi vero obüdo i vtrdo. Ka bi pomagala szmrt Zvelicsitelova na krizsi csi lüdje nebi vervali ? Z verov szí scse le vszaki more prilasztiti zaszlüzsenje Jezusovoga trpljenja : zaduzseni neverniki nemajo delezsa. Jezus je zadosztá jaszo govoró, gda je pravo Nikodemusi : »Tak je Bog szvet lübo, da je dao szvojega jednorodjenoga Szina da sze ne pogübi sto koli vnjega verje, liki ma vecsno zsvilenje.« (Jan 3. 16.)

Nikak naj genlivsi dokáz, kak jako verno je bilo Jezusovo Szrcé, sze mi vidi pa to le. Csütilo mi právi, da vszakomi more biti pri szrci naj bole to, za koj naj vecskrát i naj raj moli ! — I ka miszlite, zakaj je nas Zvelicsiteo, gda je céle noci vmolitvi preverüsztüvao i telikokrát odlocsén ód apostolov v szamoti molo — zakaj je naj vecs krát i náj bole gorécse molo ? Mi toga nebi znali csi nam szam toga nebi razodeo. Gvüsno je Jezus v tiszti tihí vöraj szamotne molitvi doszta recsih prozso szvojega nebeszkoga Ocsó, stere szo nam osztale szkrivnoszt ; ali to pa znáno da je doszta molo za szv. vero. Vej je szv. Petri szam pravo : »Jaz pa szem prozso za tébe, da ne henja tvoja vera« itd. I na veliki csetrtek zádñji vecsér pred szvojov szmrtjov je vu szvojoj genljivo szlovesznoj molitvi nebeszkomi Ocsi zrocso i priporocso, ne szamo apostole, pape, püspeke i dühovnike, liki vsze vsze, steri bodo gda vervali vnjegovo iméni : Pa ne prozsim te szamo zanje (vucsenike) liki tüdi za tiszte, steri bodo po njüvoj recsih vmené vervali . . . da szvet verje, da szí me ti poszlao.« (Jan. 17, 20. 21.)

Po vszój pravici teda szmemo Jezusovo Szrcé imenüvati — naj bole verno Szrcé. I csi scsemo biti lüblenci naj szveteisega Szrcá, prizadevajmo szí, da bomo szami dobro navcseni i kak szkala trdni vu veri, razsirjávlimo pa vszaki po szvojoj mocsi vero i verszko zsvilenje tüdi pri drügih. Naj bole sze pa Szrci Jezusovomi priküpimo,

csi po szv. veri zsvi mo i tak prenovimo szvoje szrcé, da de Jezusovomi najszveteisemi Szrci csi duzse bole szpodbno, zakaj vniksoj recsi ne tak vozka zvéza kak med szv. verov i lepim zsvljenjom. Sto ma otrpto szrcé za bozse návuke i miloshti, de gvüsno lepo zsvivo, naszproti pa má tüdi vszaki veszelje do szv. vere, ma csiszto i posteno szrcé. To nam szvedocsi Jezus szam v recsaj, stere je govoru Nikodemusi: To je pa szodba, ár je szvetloszt prisla na szvet, i szo lüdje bole lübili kmico kak szvetloszt; zakaj njüva dela szo bila hüda. Vsza naimre, steri hüdo dela szovrázsi szvetloszt i ne pride k szvetloszti, da sze ne karajo njegova dela. Sto pa dela pravico, pride k szvetloszti, da sze razodenejo njegova dela, ar szo v Bogi vcsinjena. (Jan. 3, 19—21.)

Tüdi pravi Jezus, da sze nade brigao za taksega csloveka, steri sze malo briga za njegovo szvéto recs: »Sto mene zataji pred lüdmi, bom tüdi jaz njega zatajo pred szvojim nebeszkim Ocsom!« I keliko to pomeni »zatajiti koga,« posebno na den placila, lahko razmi zdrava pamet.

Disc.

Deca sze veszelijo. mati pa jocse.

Csi je kaksa familia v zsalosztu zavolo szmrta szvojega ocsé, matere ali koga drügoga ali zavolo kakse drüge neszrecse, nikomi pri hizsi ne pridejo na miszel poszvetne veszelice. Katolicsanszka familia sze tüdi nahaja v velikoj zsalosztu in sztiszki; Francuzka in Portugalszka dezsela jecsita v sztrasnih bolecsinah; tüdi v drüгих drzsavah sze zacsinja boj proti Cérkvi; véksi várasje szo gnezda neszramnoszti, na viszikih skolah sze vcsi brezversztvo; cela povoden lagojih knjig in csaszopiszov sze vlevle na vsze kraje; szrditoszt proti Cérkvi raszte veksa, napada Rim in Papo; szo escse taksi ki szpodbujajo k moriliszvti katolicsan szkih dühovnikov . . .

Gde sze najde eden posteni in veren krscsenik ki vu tak velikoj zsalosztu szvoje Materecerkvi bi sze vüpaó datu poszvetnim gresnim veszelicam?

Tam iz Lurda doni lübeznivi glász Precsiszte Device cslovecsemi rodi: Pokora, pokora, pokora! Bomo videli csi bo lüsztvó bogalo szvojo Nebeszko Mater ali pa bo rajse z gresnimi veszelicami proszilo nove bozse sibe za szebe in za szvet . . .

Grehi szveta potrbüjejo pokore zadoscsenja, posebno pa v nasem neszrecsnom csaszi. Csi lüsztvto to ne vcsini in csi ne henja z gresnim razveszeljavanjom, jaj njemi. Bozsa roka obrüdi in püsztü sztrasen mecs na drüzsino in narode.

Bog nasz kastiga kak negda Faraona. Posila nam misi, szühsüsavo, tocso da nam na nikoj szpravijo nase szilje drevje in trszje ; posila nam tüdi vszefelé küge na zsvino in vszigdár nove in bole nevarne betege na csloveka, da ne szamo prvirodjeni mujrajo nego cele familie. Pa csi sze pod tem vszem lüsztvto ne szpokori, Bog posle drüge pa drüge groznejse kastige. Zato konec, drági moji, konec gresnim veszelicam ár szo te nájvéksi zrok vszeh nevol. Niscse naj nechodi na plésze, bale ; branite tüdi drügim na nje hoditi, posebno sztarisje szvojoi deci.

Denésnji plészi szo sztari zsalosztüni szpomenki poganszkü veszelic z sterimi szo szvetili Bacha, boga lakotnoszti in pijanoszti. Zse pogan Cicero je proti bio tomi Bakovomi szvétki, rekocs : »Niscse drügi ne plése, kak norci pa pijanci.«

Szv. Ocsevje szo z vszov szegurnosztjov prepovedavali plész. »Bog nam je nog ne dac za pleszanje« szo recsi szv. Krizosztoma, »nego da szramezslivo hodimo po postenih potih.«

Szv. Elém je pravo. »Od koga szo sze navcsili pleszati? Sto je krscsenike vcsio kaj taksega? Gotovo ne szv. Peter, ne szv. Paveo, ne szv. János ali steri drügi od Duha Goszpodnovoga napunjeni cslovek, nego peklenzski drakon.«

Vnogi szo, ki pravijo ka je plész ne nikaj lagojega. Plész vu szebi je ne lagoji ár je ne drügo kak edno telovno, jáko szmeja vředno gibanje in szkákanje stero pleszce in pleszice gline vcsini ednomi teleti gda sze odvészse. Nego poszlüsajmo szv. Ambruzsa, ki pravi : »Gde sze plése tam je szramezslivoszt in csisztoszt vecs ne

varna, posebno csi sze to godi po nocsi, stera je prijá-
telica hüdobje. Szamo razvüzdana hcsi, kaksza je bila hcsi
Herodijade, bi mogla plészati. Sto pa scse csiszto in pos-
teno zsveti najne hodi na plész.«

Jezero pa jezero neszrecsnih péld stere zroküje prok-
léti plész, bi zse nasz mogle navcsiti treznoszti. Szv. Karol
Boromej je takso zapoved dao: »Plész, steri je tak skod-
liv in csisztoszti krscsanszkega zsvljenja tak nevaren, naj
sze popolnoma iztrebi, ár je zrok vnogih nerodnoszti in
pregreh proti csisztoszti, razvüzdanoszti, moritelszti in bojov.

Szv. Genovefa sze je vszakse leto od szv. Treh kra-
lov do pepelnice zaprla v teszno celico in je prezsvela te
csasz z molitvov, posztom in pokorov za one neszrecsne
ki sze tiszte dni z cela dajo v plesz.

Bl. Ana Katarina Emerik je eto zgodbo pravila: »Na
vecser szv. Treh kralov je plész bio blüzi mojega sztanü-
vanja. Vu velikoj zsaloszti szam bila celo nocs zavolo toga
razposzajenoga plésza. Vidila szam hüdicsa vmesz; vidila
szam pa tüdi kak je te neprijátel vuzsigao vszem lagoja
poszelenja; angeo jih je od dalecs zvaó nego tej szo sze
k hüdomi obrnoli. Nikaj szam dobroga ne vidila; niscse
je ne so tam odnet brezi skode. Glédati moram vsze
grdobije in razposzajenoszti, lagoje miszli, pokvarjenosz
szrc in zanke hüdoga düha; v szvojo zsaloszt vidim kak
düse omedlevlejo, kaplejo . . . Hüdoga düha vidim vszesé-
rom . . . jasz pa kricsim k Bogi in sze za njé pokorim.
Vidim szramoto, z sterov te neszpametni obkládajo szvo-
jega Odresnika. Vidim ga ranjenoga in z krvjov pokritoga.
Vidim ta gresna razveszeljávánja, stera szvet za neduzsna
ma. Moje szrce grozno trpi, milijo sze mi tej neszrecsni
gresnicje, molim za nje, proszim miloscse; gda szam vecs
ne mogla szama moliti, szam proszila szvojega angela va-
rúvacsá in angele onih düs, naj bi mi prisli na pomocs.«

Vszakse dobro dete lübi szvojo mater, in csi je ta
v kaksoj nevoli, dete iscse vsze pomocsi da bi jo resilo

in razvészelilo; tak bi tüdi mogoé vsiniti vszaksi dober
krscsenik z Szv. Materjov Cérkvov, mogoé bi po-
lahsati njene nadloge, ne pa delati tiszto ka ona Prepo-
vedavle, najmre plész, steri je za njo vretina bridkih zkuz.

Drági csteveci »Sznopicsa« szmilüjmo sze nasoj szv.
Materi Cérkvi, bogajmo jo in molimo za njo, nego naj-
prvle odpovejmo naveke gresnim veszelicam!

R. J.

Szv. Ciril i Metod.

Szv. Metoda tozsijo v Rimi.

Szv. Metod je oprávlao szlúzsbo bozso v szlovenszkon jeziki, kak njemi je to bilo doveljeno zse leta 869. od pápo Hadriána. Metodovi naszprotniki szo sze pa scse zméron opotekali nad ten. Escse vojvodo Szvetopolka szo dobili na szvojo sztrán. Kak je bilo to mogocse? Szvetopolk je nej zsivo jako zglédno krscsánszko zsvljenje, záto njemi je pa Metodova osztra verszka gorécsnoszt nej bila povoli. Dáo sze je pregovoriti od Metodovi naszprotnikov pa je poszlaó v Rim po dúhovniki Ivani tozsbe proti szv. Metodi, ka je reksi Metod nej zevszema právoveren, pa ka szpunjávle szlúzsbe bozse brezi pápovoga dovoljenja v szlovenszkon jeziki.

Szv. Metod je na szv. ocsé zselo priseo v Rim pa je pred pápon Ivanon dokázao szvojo právoverenoszt pa neduzsnoszt. Szv. ocsa v pizmi, stero je Szvetopolki pizsao, hváli verszko gorécsnoszt pa právoverenoszt Metodovo, dovoli szlovenszko bozsoszlúzsbo pa potrdi Metodovo púspekovo oblászt nad Morávszkov pa nad Szlovenszkov drzsávov. Sz toga pizma sze tüdi yidi, ka Szvetopolk pa tüdi morávszki velikási nej szo bili zadovolni sz szlovenszkov mésóv, liki szo steli meti za szebé pa za szvojo drzsino dijacsko meso; to njin je pápa tüdi dovalo. Szkoro lejko povemo, ka je pri toj zseli vodila prevzetnoszt; steli szo biti vecs kak proszto lúsztvó. Scse edno je mogeo bogati szv. ocsa, ka je zselela nemska sztránka: poszvéto je nemca Vihinga za púspeka v Nyitri, pa njemi je zapovedao, ka more biti pokoren Metodi kak szvojemi visesnjeni púspeki.

Metodova zágnja leta.

Metod sze je potolázseni pa zadovolen povrno na Morávszko. Szamo ka je mirá nej vecs vzsívao, liki csi

duzse vecs britkoszti. Vihing njemi je nej steo biti pokoren; na vsze nácsine, escse sz poszvarjenimi pápovimi píszmami, je delao proti Metodi, kaj ga tak szpravo od postenjá. Metod je szvoje britkoszti potozso szvétomi ocsi, pa ga je pitao, csi je Vihingi reszan poszlae kakse takse píszmo. Pápa je Metodi vcsaszí odgovofo. V tom píszmi hvali gorécsnoszt Metodovo pa ga tolázsi za volo telkij britkoszti, stere tak po neduzsnon more presztáti.

Metod je meo v zágnyij letaj csi duzse vecs szkrbi, Szkrbeti je mogeo za zgojo dúhovnikov, szkrbeti je mogeo, naj sze celo szvéto píszmo pa túdi drúge pobozsne knige obrnéjo na szlovenszki jezik. Njegovi vucsenicje szo bili navékse mládi lüdjé sz preprosztoza lüsztva. Záto sze je mogeo zméron trüditi, ka je v vszej potrebnij ricsáj po devcsi pa ojácsi.

Metodova szmrt.

Metod sze je vcsakao lepe sztaroszti; sztar je bio zse vecs 70 let. Po telsi tezsávaj pa po britkoszti je posztao trüden. Priblizsávála sze njemi je szmrtna vóra. Sztároszlovenszka legenda nan Metodovo szmrt opise etak:

— Vsze tezsáve je premágo, vero je ohráno pa je csakao korono pravice. Da je tak zveszto Bogi szlüzso, záto ga je Bog lübo. Priblizsávao sze je csasz, ka zadobi mér pa placсило za trüd. Na cvetno nedelo szo v cérkev prisle velke vnozsine lüsztva. Metod je bio zse jako szlab, pa je záto li so v cérkev. je sz trepetájocsimi rokámi blagoszlovo vojvodo, dúhovnike pa vsze lüsztvo. Zaten je narácsao: »Veresztüjzte primeni do trétjega dnéva.« Gda sze je na trétji dén zacsnolo deniti, je zdejno: »V tvoje roké preporácsan szvoje düso« pa je nato na rokaj szvojij dúhovnikov v Goszpodí zászpae leta 885. dnéva 6. áprlisa.

Njegovi vucsenicje szo oprávlali cerkvene molitvi v szlovenszkon, grcskon pa v dijacskon jeziki. Telo szvojega pasztéra szo odneszli v sztolno cérkev na Velehrádi. Brezbrojna vnozsina lüsztva je z gorécsimi szvecsami szprevájala szvojega apostola na zágnyjo pot pa je tocsila za njega szkuzé právoga zsalüvánja. — Ti pa szvéti pa csaosztitlivi poglavár, zgledni sze sz szvojov prosnjov z visáv

na nász, ki za teov zselemo. Pomágaj szvojin vucsenikon siriti právo vero, pomágaj njin preganjati zmote, naj bi tüdi mi ednok kak tvoja csreda prisli k tebi na desznico Jezusa Krisztusa, steromi naj bo szláva na vsze veke.

Metodovi vucsenicje pregnáni z Morávszkoga.

Metodovi naszprotniki szo komaj csakali na njegovo szmrt. Njegove vucsenike szo pregnali z morávszkoga. Tej szo iszkali zavetje pri szlovencaj, horvátaj, szrbaj pa pri bolgáráj. Vszepovszéd szo razsirjávali szlovenszke knige pa csasztitev szv. Cirila i Metoda. Med horvátí szo Metodovi vucsenicje vpelali sztároszlovenszko (glagolszko) szlüzsbo bozso latinszkoga obréda, stera je v nisternij horvackij püspekijaj escse gnjeszdén ohranjena. Nájvecs Metodovi vucsenikov je pa pribezsalo v Bolgárijo. Tan sze je nájbole razcvela sztároszlovenszka knizsevnoszt; tü odnet sze je pa preneszla na Ruzszuszko.

Drága deca poszlüsajte.

Zdignite vase ocsi, lübléni moji, in gledajte vsze ka je na nébi in na zemli. Szunce, meszeç, zvezde, zrák, voda, ogen szo edenkrát ne bili. Niedna sztvar je ne nasztala szama od szébe. Vsze je sztvaro Bog in zato sze zove Sztvoriteo.

Te Bog, ki je vszigdar bio in vszigdar bode, gda bi sztvaro vsze ka je na nébi in na zemli, je dao zsitek csloveki ki je najplemenitejse njegovo bitje na zemli. Zato nase ocsi, vüsztá, jezion, roke, noge szo dar bozsi.

Cslovik sze locsi od drüghih sztvari posebno zato ár ma düso stera miszli, pozna ka je dobro in lagoje. Ta düsa je csiszti düh zato nemore mreti z telom, nego gda de to vgrob polozseno, düsa zacsne edno novo zsvljenje stero ne bo melo konca. Csi je dobro zsvivela eti na zemli bo sze na veke veszelila v nebészah, csi je zsvivela gresno bo sztrasto pokastigana v pekli.

Ali szpomenite sze lübléni moji, ka szte vi vszi sztvorjeni za nebésza, in ka Bog, ki je tak dober ocsa, csüti veliko zsaloszt gda vidi ka sze njegova deca szkvarijo. Oh kak vasz Bog lübi ino zsele od vasz dobra dela, da naj

bi szi zaszlužsili diko stero vam je od vekov mao pripravavo.

Mi szmo mocsno prepricsani ka szmo sztvorjeni za nebésza, zatogavolo moremo vsza nasa dela k tomi cili ravnati. K tomi nasz more navdüsavati lon steroga nam je Bog obecsao ; k tomi kastiga z sterov sze nam proti ; nego doszta bole nasz more navdüsavati njegova lübézen da naj i mi njega vszigdár bole lübimo ino njemi szlüzsimo. Isztina ka Bog lübi vsze lüdi nego proti deci kazse edno posebno lübézen, vej je szam pravo : *Moje veszélje je, da sztanújem med szini lüsztva.*

Bog vasz lübi, ár vi escse mate dugo zszivlenje in lehko doszta dobra vcsinite ; vasz lübi ár szte escse vu prosztij, poniznij i neduzsnij letaj, in navadno escse ne vu oblaszti peklénszkoga neprijátela. Jezus Krisztus vam je tüdi pokazao edno posebno dobrovolnoszt. Nasz je zagvüsao ka vsze dobro ka sto vam vcsini On tak stima kak csi bi njemi bilo vcsinjeno. Osztro sze pa proti onim ki vasz z recsjov ali z csinenjom pohüjsajo. Ovo njegove recsi, : »Csi sto pohüsa ednoga izmed te decé ki verjejo v meni, za njega bi bole bilo ka bi szi mlinszki kamen na sinjek obeszo ino bi sze pogrozo v morje.« Z veszéljom sze je zdrzsavao med decov, k szebi je je vabo ino njim davao szvoj szvétí blagoszlov. Püsztite, právi, püsztite male k meni priti. Z tem je pokazao ka szte vi njegovo veszélje. Ka pa vi morete dati Jezusi za to lübézen ? Nikaj drügo kak edno szrcsno in sztalno oblübo ka te sze ogibali vszeh prilik in grehov z sterimi bi razszalili Nejovo bozsanszko Szrce.

Zvelicsanje krscsenika je navadno odviszno od mladoszti.

Dva kraja nám je Bog pripravo po szmrtri : pekeo, gde sze trpijo vsze moke, in nebésza, gde sze vzsivlejo vsze dobrote. Nego Bog vasz zagvüsa, ka kesznej de vase zszivlenje szrcsno in ovencsano z vecsnov dikov, csi zacs-

nete zsveti dobro zse zdaj vu mladoszti Csi pa zacsnetegresno zsveti, vase zsvljenje de neszrecsno do szmrti, po steroy pa zagvüsno pridete v pekeo.

Csi vidite odrascsene lüdi, dáne pijáncsivanji, igri, preklinjanji, lejko pravite, ka szo té pregrehe zacsnoli v mladoszti.

»Oh mladénci moji« pravi Bog »szpomenite sze z vasega Sztvoritela vu mladoszti!« Za szrecsne zove tiszte, ki szo od mladoszti zpunjavali njegove zapovedi.

To pravico szo zpoznali szvécti, poszebnó szv. Roza Limanszka in szv. Alojzius, steriva szta za mlada zacsnola Bogi szlüzsiti in vecs szta ne najsla veszélja vu szvetszkom blagi. Tak je tudi bio Tobiás, ki je vszigdár bio pokoren in podlozsen sztarisom i gda szo njemi szpomrli, je dale zsivo po példi kak sze je za mlada navcso.

Morebiti bo sto pravo: »Csi zacsnem zdaj szlüzsiti Bogi, posztanem zapüscsen pa zsaloszten.« To je ne isztina; zsaloszten je tiszti ki szlüzsi hüdomi dühi, in csi ga vidite ka sze kazse zadovolen i veszéli, ne vörite njemi kabi reszan takso bio od znitra, ár sze njegovo szrcé szploh jocse ino njemi pravi: »Ti szí neszrecsen, ár szí naprijátel tvojemí Bogi.«

Szrcsnoszt zato, drági moji! Zacsnite za mlada szlüzsiti Bogi, in vase szrcé de vszigdar veszélo in zadovolno.

Poveszt.

Eden cslovik je meo tri prijátele. Dva je jako stimao nego trétjega je cilo za malo drzsao. Tomi csloveki sze je zgodilo ka je nekrivicsno bio obtozseni pri váraskij poglavnikaj ki szo ga na szodbo pozvali. Vu toj velikoj zsaloszti in sztiszki je proszo szvoje prijátele naj bi njemi pomagali odkriti njegovo neduzsnoszt. Prvi sze je zgovarjao ka ma szilna dela zato nemore iti na szod, dao njemi je szamo csiszti gvant z sterim bi mogeo brezi szramote sztopiti pred szodnika.

Drügi sze je jokao nad njim ino ga je naszledüvao do dver szodnika nego zbojecsí sze szoda je tam nihao obtozsenoga szíromaka.

Trétji pa, ki je zametávani bio je so notri z njim, tam je tak pravicsno poszvedocso neduzsnoszt szvojega prijátela ka je té reseni bio pa je escse od szodnika placso dobo.

Cslovik na etom szveti ma tri prijátele: zemelszko blago, stero ga celo zapüsztí vu szmrtnoj vöri, szamo njemi niha toliko de szí pokrije telo; — rodbino in prijátele, ki ga jocsécs szprevodíjo do groba, potom ga tam nihajo ino sze pascsíjo razdeliti blago ka njim je nihao; — dobra dela pa, stera je morebiti vu zsitki malo stimao, ido z njim pred nebeszkoga Szodnika, tam kre njega gucsíjo, njemi szproszíjo miloscso in placso.

Lübléna moja deca, lübite in lübite jako toga trétjega prijátela, nájmre dodra dela, ár je jedini ki nasz ne povrzse po szmrti.

(Dale.)

Vas prijatel Y. R.

Marijánszko cecvo.

Eden francuski grof pripovidáve od zebé eto zgoďbico:

V reberiji 1789. leta szo me kak na szto-tine drügij zaprli v temnico. Szaki dén szmo csakali szmrt. Edno zajtro pride hajduk pa precsté iména tisztij, stere do pelali sz temlice na moriscse, ka njim hohár eli krvnik odszeka glavé. Moje imé je tüdi precsteo. To je bio sztrasen hip. Nisterni szo jokali kak mála deca, nisterni szo preklinjali, bili szo pa tüdi taksi, ka szo hválili Bogá, ka sze szkoro resijo trpljenja.

Vszi szo zse sztopili sz temnice, pa szo je hajducje szpravili na kola, sterimi szo je pelali na moriscse; szamo jesz szam scse bio v jecsi. »Oh, proszim vasz, malo pocsákajte — szam pravó hajduki — nojco szam zgübo cecvo, brezi toga pa nebi rad mro.«

»Naprej — je zakricsao hajduk — mi nemremo csakati!« — Bojte tak dobri, potrpíte scse koncsi edno minoto — szam proszo klecsécs — vsze zsvljenje szam noszo to cecvo na moji prszaj pa zaj — na mojoj zágnjoj poti — « Dele szam nej mogeo govoriti; bilo mi je jako zsmetno. Necsamurnik sze je nato grdo naszmejao pa sze je zdro nad menov: »No, pa gnjesz escse zsvíte brezi cecvá, ka te zajtra lezsi merjéte sz cecvom.« To je povedao pa je zápro

dvoje tezske dveri. Jesz szam zatem fcsaszi najseo cecvo. Prtiszno szam je g vüsztam pa szam je küsüvao; tak sze mi je vidlo, kak da bi mi Marija resila zsvljenje.

Drügo zajtro pride v temlico hajduk, steroga szam prlé nigdár nej vido. Precsteo je iména tisztij, steri szo bili obszojeni na szmrt. Mojega iména je nej pravo. Zakaj nej, to nevem. Znábíti szo miszlili, ka szam zse med mrtvimi, eli pa, ka szam pobegno.

Preteklo je odtisztimáo oszem dni. Eden vecsér szamo zacsüjemo kricsanje: »Ogen! Gorij!« Tiszti hip szo sze odprla vráta na temlici, pa nam je nikák zakricsao: »Sto more, naj sze odszlobodi!« Jesz szam bio med prvimi, ki szo bezsali sz temlice. Za pár minut szo vojácje zaprli vsze poti, — jesz szam pa zse bio vöni. Pascso szam sze po kmicsni vulicaj vö z mesta. Za nikelko dni szam priseo prek mejé. Sztári prijáteo mojega pokojnoga ocsé v meszti Straszburgi mi je pomágao, ka szam v prvoj szili meo sz koj zsveti. Moja jedina zsela je bila, da bi mogeo gornájtí zseno pa deco, dve deklicski, sterivi je edna bila dvanájszet, drüga pa deszét let sztara. Gda szo reberiasje mené zgrabili pa zaprli, sze je moja drzsina preszelila sz szvoje domovine v nemske kraje. Telko szam znao, ka szo steli iti v Porenje; eli ge szo sze naszelili, pa v steri kráj szo odisii, to zná szám Bog. Od mené szo zaisztino miszlili, ka szam zse dávno med mrtvimi.

Potüvao szam kre Réne gor pa dol; nej szam so mimo niednoga meszta, niedne véshi, ka nebi pozvidávao, csi bi sto kaj znao od moje drsiné. Dve leti szta pretekli, pa je vsze moje pozvedávanje bilo zamán. Zse me je pometávao vüpanje, ka bi scse gda vido szvoje domácse. Edno zajtro szam priseo v meszto S. pa szam poleg návade so k szvétoj mesi. Szvéto opravilo je minolo, pa szo lüdje odisli nárazno; szamo malo jij je scse osztalo v cérkvi. Na szvoji potáj szam rad poglejüvao cerkvi, kakse szo; to szam vcsino tüdi tiszto zajtro. Gda je zse cérkev szkoro prázna bila, szam so od kapele do kapele, ka bi pogledno podobe po oltáraj. V sztrajnszki kapelici szam zagledno edno goszpo, stera je bila csarno oblecsena, pa poleg njé dve deklicski, molile szo pred Marijinov podobov. V obráz szam je nej mogeo videti, pa kak szam tak malo posztao, sze mi je v glavo szünola

miszeo, ka je reksi to moja drzsina. — Sztrepetao szam po celom zsvoti, pa szta me noge komaj drzsali. Szeo szam szí v klop, kaj tam odnet bole vido vszakoga, ki je so sz cérkvi. Csakao szam, jako zsmetno szam csakao pol vöre. Nato pa sztopi pobožsna goszpa z deklicskama vö sz kapele pa sze obrnéjo prti vrátom. Szpoznao szam v njij szvojo zseno pa szvojivi dve ljubivi hcserej. Ka szam tizli hip csüto, toga nemren povedati. Szapa mi je henjávala, szrcé mi je pa mocsno trüpalo, kak csi bi stelo razegnati prsi. — Ka naj vcsinim? Nej szam vtégno premislávati. Sztano szam pa szam sze pascso za szvojimi ludmi. One szo sle na sztránszko pot prti ednoj szamotnoj hizsici. Od ednoga goszpoda szam zvedo, ka sze je tá goszpá sz szvojima hcserama tü naszelila pred enim dobrim letom.

Nájráj bi fcsaszi pred njé sztopo pa bi njim povedao, sto szam; pa szam nej vüpaó. Bojao szam sze nájmre, ka nedo mogle preneszti velkoga veszélja. Povrno szam sze záto na dom, ge szam szí nájao szobico, pa szam pizsao zseni: »Sztári prijáteo vasega mozsá vam náznanja veszélo novico. Vas mozs je szrečno vujseo sz Pariza, pa vasz iscse zse dve leti. Znábíti te ga szkoro videli.« — Za pár dnévov szam napiszao drügo pizszo, stero sze je etak glászilo: »Názánje szam dáó vasemi mozsévi, ge vi szte, pa csi de bozsa vola, pride naszkori po vász!« Na obe pizszi szam zapiszao tüje, neznano imé.

Na drügi dén szmo prisli vküp. Sz celoga szrcá szmo dáli hválo Bogi, ki nasz je tak csüdno csuvao pa nam dáó miloszt, ka szmo sze pálik najsli. Na szprotoletje szmo odpotüvali v Ausztrio, ka bi tü, csi de bozsa vola, méрно zsviteli.

Szvojo pripoveszt dokoncsa grof z recsmi: Escse gnjeszdén noszim na prszaj Marijánszko cecvo, stero szam meo v. parizkoj temlici, pa bom je neszeo sz szebóv v grob.

P.

Tretji red svetoga Franciska.

Drághi Tretjeredniki!

To mate návuke. Te prvi je za szeptember, drugi bodo szledili za vszak meszec. Prebirajte je glasno v cerkvi szküpno, kak vam vodilo právi. Pred csitenjom zmolite na cseszt szv Dühi ocsanas ino zdravo *Marijo*, *zatem pa zdehnite: Jezusovo Szrcé za vszigdar vekso ljübezen do Tebe nam daj to pobožnoszt, té meszecsén szhod z zvršiti. Kraljica reda menjsih bratov proszi za nász!*

I. Kaj je tretji red.

Dühovnik pitajo v tretji red sztopecsega: »Kaj zseles?« In on govori »Csaszttí ocsa, ponizno proszim obleko szpokornoga tretjega reda, da zsnjov lehzsej doszegnem vecsno zvelicsanje«.

V teh recseh je izrazseno, kaj je tretji red. Ne je bratovcsina, nego red. Ne je drüstvo, kak rozsnoga venca, ali Szrca Jezusovoga, ali szv. skapulira, sterih namen je düse szamo v nikh pobožnosztah voditi in je zsnjimi bogatiti. On ma vise vszeh drüstev in bratovcsin imenitnoszt in pod szebov má tak vküpszpravljene bratovcsine ino drüstva, kak veliko, kosnato drevo szenco. Pod szen-cov velikoga dreva szí pocsine veliki in mali sze okrepi vszaka sztvarica, ravno tak pod tretjim redom tüdi. Njegovo drevo jezerojezer vrehkov in vejk ma, stere vsze eden koren in edno szteblo drüszí: serafinszki szveti Francisek. »On je te red nasztavo, eden je zsnjegovim prvim in drü-

gim redom in nasztavo ga je, kak nasz vcsi szveta mati cerkev, »po navdihovanji bozsjem.« Bog ga je navdehno, Jezusovoga bozsjega Szrca zselenje sze je zsnjegovim vsztanovljenjem dopunilo. Sto bi vüpaio zato zanicsevati tretji red? Nezmotljiva szveta maticerkev nasz vcsi, da je szveti Francsisek bozsjo volo szpuno, kda je vsztanovo tretji red ino ona ga imenüje v primeri na prvi i drügi red szvetoga Franciska za tretjega, kak ne bi zato mi viszokoszt njegovo vredno cenili i nad vsze bratovcsine i drüstva

podignoli, da je zraszeo na ednom ino isztom drevi, kak majo vszi trije redovi; eden mora biti zato njih namen, edno zsvilenje. I tak je tüdi.

Franciskani i kapuccini po klostraj szo kotrige prvoga reda francsiskovoga, klariszsze, to je nüne szvéte Klare, ki je med zsenzskami prva prejela szv. Francsiska reda prvi i drügi red! Edno szteblo, eden koren, ednoga ocoo obleko i njegove posztave, szo kotrige drügoga reda szvetoga Franciska. Tretjega reda kotrige szo pa vszi oni, moski ino zsenzške, ki med szvetom zsivejo i med szve-

tom szpunjavajo vodilo tretjega reda od szvetoga Franciska napiszano in od XIII. Leona papezsa prepiszano i potrjeno l. 1883. maj. 30-ga.

V szii szmo edna familija, vszeh nasz je eden ocsa, szvéti Francisek, ki je vsze tri rede nasztavo i tak teszno szmo zjedinjeni, da ni piknjice vecs praice nejmajo dne-szden po klostrah zsvocsi franciskani, kak med szvetom zsvocsi Franciskani to je tretjeredniki in tretjerednice. Szlavno vladajocsi zdajsni szveti rimszki Ocsa Pij X. szo l. 1909. dneva 5 maja meszeca dolocsili to, da kotrige szvetovnoga (med szvetom zsvocsega) tretjega reda vzsi-vajo vsze odpüsztke, veszolja odveze ino papezsove bla-goszlove, kak prvi ino drügi red szvétoga Franciska.

Zakaj pa to, dragi tretjeredniki? Zakaj ne ga med tremi redami gledocs na miloszti razlocska?

Obprvim, naj szpoznate szvoje zviseno pozvanje, szvoj imeniten sztan, to je da szii zvoljenci ino zvoljence Gosz-podavoga Szrca. Redovniki szte in redovnice posztavljeni za tolazsbo Zarocsnikovoga Szrca tü med szpaszlivim ino nesztalnim nevernim szvetom.

Gledaj ljübljenec moj, csi bi vszi Zapüsztill szvoj dom ino med sztene szamosztanszke sze potegnoli, sto bi brano domovino? sto bi orao, szejao, zsenjao, mlato? Od kod bi Krisztusovi sziiromaki to je njegovi szamo-sztanszki prijátelje mogli zsveti? Sto bi te prejmao mi-loscse szvesztva hizsnoga zakona ino sirio po porodi Krisztusovo kraljesztvo na zemlji ino napunjávo nebo z düsami? Morajo nikaki med szvetom osztati ino bozsjo volo tü szpunjavati, morajo zato nikaki med njimi osztáti, njé bátrivati, njim dober ogled davati, kak sze naj za szvecka tak szkrbijo da szii zsnjimi nebesza zaszlüzsijo. I ti szte vi tretjeredniki. Vi zvasim zgledom ovcsice Je-zusove iz poszvetnoszti knjemi pelate, njim glave od zemle na nebo zdigavate zvernim szpunjávánjom vasega vodila.

Gledajmo szamo eden predpiszek nasih posztav. II.

Poglavja §. 11. právi »Kdor lahko more, naj bo vsaki den pri sv. mesi.« Cse eden poszvetnjak vidi, kakstécs je trdoga szrca, med mnogimi ino szilnimi opravili bezsati kakso gorecso kotrigo tretjerednisko escse delaven den k szvetoj mesi, kda on niti szvétek ne ide vszikhár, ne mogocse je, da bi ga ne miszel obszipala : vidis ta düsa keliko vcsini, naj szí nebo szpravi, ti pa keliko zamüdis, naj szí pekel zaszlüzsis.

Prav sze v latinszkom pregovori »recsi genejo, zgledi vleceje.« Naj vasi zgledi bodo tüdi vlekli dragi tretjeredniki, praszite miloscso vszikhár vékse lübezni do Jezusovoga Szrca za szebe ino vsze tretjerednike i darüjte v te namen vecskratno zdihavanje na dnesz : 1. Jezusovo Szrcé daj, naj te vszikhár bole ino bole ljubimo ! 2. Opravite za pomirenje Jezusovoga Szrca Krizsnopot, kak sze najde v molitvenoj knigi »Hódi Koltárskomi Svestvi.« na 200-tom sztrani ; 3. Za pokojne tretjerednike zmolite en del szvetoga csizla i denesnje odpüsztké vsze zanjé darüjte ; 4. dokoncsajte szhod z molitvov »Najszlajsi Jezus, ponizno te proszim . . .« 146. sztrán imenüvane Knizsice ; 5. to vcsinite vszaki meszec v cerkvi pred ali po bozsjoj szlüzsbí. To je vas navuk.

Klekl József.

Tocsa pa csarna sola.

letnom vremeni sze vecskrát zgodi, ka nam tocsa v ednoj vöri, eli pa scse prlé, pobije vsze szilje, pa nam tak nanikoj szprávi celoga leta trüd. Verni krscesenicje zemajo to prkázen za sibo bozso, s sterov nasz Bog kaznünje za nase grehe, pa nasz opomina k pobogsanji zsika. Nájdejo sze pa scse taksi lüdje, ki miszlijo, ka tocsa delajo s csarne sole dijácje. Nede záto skodilo, csi „Marjin Liszt“ razlozsi szvojim p. cstevcem, kak nasztáne tocsa. Dokázati scsé sz tem, ka sze tocsa naprávi zevszema po narávni posztávaj. Té posztáve szo pa nej podvrzsene dijákom s csarne sole, liki szo podvrzsne bozsoj Vszegamogocsnoszti. Szamo Bog je mogocsi sz szvojov neszkoncsanov modrosztjov poszlati tocsa na to gresno zemlo, pa jo je dozdej tüdi szamo On zmoszen od nász odvrotni, záto ka je scse cslovecsa vucsenoszt nej prisla do tiszte sztopnje ka bi sz temi narávnimi posztávami po szvojoi voli ravнала.

Poglednimo záto, kak sze naprávi tocsa, pa ka je tiszta tak zvána „csarna sola.“

Vsza dugovánja, stera nasz obdájajo, szo ; eli trda, eli tekocsa, eli pa zrácsnata. Vodo pa vidimo v vszej trej

oblikaj. Navádno je tekocsa, pa sze njoj v toj obliki právi voda. Csi zmrzne, te posztáne netekocsa, trda, zaj njoj právino *léd, szláncsa, szrem, szneg*. Csi jo pa mocsno szegrejemo, te dobimo zrácsnato obliko, stero zevémo *szopár*. Da bi sze nam léd obrno na vodo, eli pa voda v szopár, k tomi nam trbej toploto. Brezi toplote sze to ne zgodi. To toploto pa more dati blizsánje dugovánje, stero nato posztáne mrzlejse. Tak napriliko csi v prgiscsi raztáplamo léd, nam prgiscsa gráta mrzla, pa nasz te zebé Rávno tak sze raszhladi hizsa, csi v njoj perilo szüsimo. Naopak sze pa godi te, gda sze szopár preminjávle v vodo, eli pa voda v léd. Taksega hipa je potreben mráz, mrzlocsa : záto sze pri toj szpremenbi more pokazati toplota v blizsánji dugovánjaj. Zavolo toga je pred dezsdzson navadno vrocse. Te sze nájmre v oblákaj szpreminjávle szopár v dezsdzsevne kaplice,

Csi vsze to dobro prerazmino, te szí zse lejko razlágamo, kak nasztáne tocsa. Gda vrocsega letesnjava dnéva na ednom kráji jako doszta szopára odide vö z zemlé eli z morja prti nébi, sze prikázsejo goszti szívi obláki, pa csi nato naszprotni vöter eli mrzla zgoránja szapa sztiszne té obláke, ka sze szopár szpremini v dezsdzsevne kaplice, te more okoli té szpremembe zosztánoti velka vrocšina, kak szmo zse to prlé pravili. Razgreti zrák sze pa raztégne, razsiri, posztáne lejki, pa szíli vujska. Pa kak vidimo, sze vzimi pri odpretoj stali ogora kadi vö toplá szapa, ocpodí sze pa mrzla szünjávle notri v stalo, rávno tak sze okoli tocsinoga obláka jako szegreti zrák hitro zdigne vujska, meszto njega pa jako mrzla zgoránja szapa sze szüne v oblák. Neznosna vrocšina sze tak hitro szpremini v oszter mráz, dezsdzsevne kaplice zmrznejo pa káp-lejo prti zemli, með potjov na szébe vlecsejo szopárne mehércseke, steri v velkoj mrzlocsi hitro zvodenijo pa zmrznejo k njim. Tak te zmrzsnje kaplice, stere mi za csrscavko zovémo, csi duzse vékse grátajo, pa vcsászi kak

pseno, vcsászi kak graj, vecskrát pa tüdi kak kokosinje belice debele káplejo na zemlo. Vsze to sze pa vrsi jako na nágli. Sz tem mámo razlozseno, kak sze naprávi tocsa.

Zaj známo tüdi to, odked pride neznosna vrocina, stero navádno pred tocsov csütimo, pa zakaj gráta najdnok mrzlo, gda csrscavka zácsa iti. Nadele nam je známo tüdi, zakaj tocsin oblák vcsászi tak jako sūmi. Tá sūmlajca te nasztáne, gda sze topeo pa mrzeo zrák hitro menjávleta.

Kak neszpametno je záto cslovecsoj moci pripisūvati, ka sze tak narávno godi. Kak szmejsno je, csi bi sto nebozse dijáki pripisūvao, ka zná szūkati obláke pa vládati vetrovje. To zamore vcsiniti szamo Bog, ki je sztvoro nébo pa zemlo ki je jedini goszpod vszega szveta, vsze naráve.

Ka je pa sz tisztov tak zvánov „csarnov solov?“ Tak imenūjejo nisterni nevedni lüdjé solo, od stere právijo, ka sze dijácje v njoj szamo compra vcsijo. To je pa tüdi velka neszpamet. Compra sze nájmre v niednoj soli nevcisijo, záto ka ga nega. — Vcsijo sze pa dijácje szédmoga pa oszmoga rázreda gimnaziszke sole fiziko, to je vednoszt od naráve pa od njénij posztáv. Tü sze nájmre vcsijo pa razlozsijo tiszte posztáve, po sterij sze vrsijo szpremembe v narávi. Pa ka bi dijácje to lezsi razmilí pa szí bole zapomlilí, kusajo profeszorje vsze, ka sze v narávi godi, rávno sz tisztimi mocsmi pa v málicskoj meri tüdi v soli kázati. Tak sze napriliko dijákom v soli pokázse grmlajca, stera vdári z obláka v tóren eli pa v drevo. To njim pa pokázsejo tak, ka sz pomocsjov ednoga za to pripravlenoga masina naprávijo elektricsno mocs rávno takso, kak je v oblákaj, pa te to mocs po droti napelajo, kama scséjo, pa sze te pri tom v máloj meri vidi rávno to, ka v narávi; pokázse sze zserécsa iszkra pa pocsi, kak csi bi sze szüha vejka potrla. Sz tem sze

dijákom razlozsi pa pokázse, ka je blizsk pa grmlajca. To dvoje nájmre te nasztáne, gda sze dve naszprotnivi elektricsnivi mocsi oblákov pa zemlé edna z ovov zjedinita, pa nej, kak szo inda miszlili, ka reksi zserécse káménje káple z oblákov:

Eli pa delajo v soli túdi tocsó? To pa ne delajo; szamo razlágajo, kak nasztáne tocsa po narávni posztávaj. Szo pa zse gnjeszdén príprave s sterimi sze voda lejko na léd obrné. Po velki mesztaj májo velke továrne, v sterij vszako vőro ləjko vecs centov ledü naprávijo, pa ga te odávlejo v ledenice. K tomi pa rávno tak nej trbej nikse comprnije, kak je nej trbej, gda léd na vodo obrácsajo. Sto bi pa vervao, ka bi cslovek mogeo ocgora v oblákaj tocsó napraviti pa jo v tak velkoj pa groznoj vnozsini na zemlo szipávati!

Velka neszpamet je záto vervati, ka bi sze v soli, ge sze vesi fizika, dijácje comprnije vesili. Rávno naopak! Fizika nájmre nájbole jaszno kázse, kak velko bedásztvo pa kak velka noroszt je v satringaj pa v comprniji ver-
vati. Sz tocsov je rávno tak, kak sz szlánov, z dezszdzsom eli pa sz szűsavov, vsze to sze godi po narávni posztávaj te posztáve pa má v rokaj Bog, pa nej uieden cslovek. Boga trbej zato prosziti, ka odvrné od nasz takse neszrecse, gda nam po naravni posztavaj seséjo priti.

P.

Drobis.

Jeszen je tü. *Vszaki, ki sznopics doliplácsa, do konca oktobra, dobi kalendár prisesztnoga leta zamán.* Ki ga pa ne plácsa, on pa krádne, kak tát, ár zamán njemi nemremo dati.

Na novi *Bedenicski oltár* szo amerikánci znova posz-lali 91 koron pa edna zsenzka z Törniscsa je dála 2 korone, vsze vküp zse májo 991 koron. Komi je dáno, naj on tüdi dá kaj vu ime bozse na té nácsin.

„**Ge jé Jezus?**“ Francuski püspek pa kardinál, Pero, je, 1897. leta na velkom szpráviscsi v csaszt preszv. Res-nomi Teli povedao lepo zgdobico, stero je csüo, z vüszť kardinala Voana. Glászi sze etak:

Protestánszki anglezs je ednok so sz szvojov szedem let sztarov hcsérkicov v katolicsánszko cérkev v Londoni. Deklicska ga pita, zakaj gori pred tabernákulom poszvet. Ocsa njój odgovori: »Záto, ka je Jezus v tabernákli«. — Edni angleski protestantje nájmre verjejo, ka je Jezus za-izztino nazocsi sz. hostiji; té cslovek je tüdi to vervao.

»Jez bi pa rada vidla Jezusa — právi neduzsno dete — prosziva, ka nama odpréjo dveri na tabernákuli.« Ocsa nato právi: »Jezus je tü szkriti pod zagrinjalom, záto ga neva vidla, csi rávno odpréjo tabernákel.«

Sla szta dele po meszti pa szta prisla v glávno protestanszko cérkev v Londoni. Deklica gléda okoli szebé pa iscse, ge bi gorela lücs pred tabernáklom. Da je je pa nindri nej vidla, záto je pitala ocsó: »Ge pa jé Jezus?« — Ocsa njoj je nato mogeo ete odgovor dati: »Tü nega Jezusa.«

»Te pa odiva tüodnet, csi tü nega Jezusa — je právila deklicska — Jesz scsém tam bëti, ge je Jezus.« Té recsi neduzsnoga deteta szo ocsi globóko v szrcé szégnole. Gda je domo priseo, je vcsaszi povedao zseni, ka sze je zgodilo. Obá szta szprevidla, ka szo té recsi glász bozsi, steri jiva zové v katolicsánszko cérkev. Ocsa je záto tá püsztó lepo szlúzsbo, stero je kak protestant meo, sze je odpovedao krivoj veri pa je sztopo v katolicsánszko cérkev. Zaj sze veszelij cela drzsina, ka szo posztali kotrige tiszte cerkvi, v stere cerkvi tabernákli je Jezus niazocsi.

Pobozsne matere! Pelajte vé vecskrát szvojo málo deco sz szeov v cérkev, pa njim pokázsite, ge jé Jezus. Vej On szám právi: »Püsztite mále k meni!« Neduzsno dete csüti, ka je prijétno pri Jezusi. Csi zse málo deco navcsite csasztiti Jezusa v preszv. szakramenti, te de to vam pa deci na velko szrecso.

„Venec.“

Poszlano na Szobocsko cérkev po Neimeiszter Istváni z
South Bethlehem Amerika.

Rajnar József Battyánfalva	20.—	K
Rajnar Imre	10.—	K
Rajnar Rozi	10.—	K
Rajnar Nándor	10.—	K
Neimeiszter István	25.—	K
Cservék Antonia	15.—	K
Bencsák Anton	5.—	K
Gorza Ferenc	5.—	K
Potocsnyek Mihály	10.—	K
Rajnar Apollonia	10.—	K
Novák András Muraszentes	10.—	K
Dervarics Antal Muraszombat	10.—	K
Melin Ferenc Bodóhegy	5.—	K
Szambt Ferenc Lukácsfa	20.—	K
Gombosy János Korong	10.—	K
	<hr/>	
	175.—	K

Milodári na novo bogojanszko cérkev.

Z Filovec.

Berdén Marko	4.—	K
Osláj Martin	10.—	K
Rozsman Jürja dovica	12.—	K
Varga Iván	6.—	K
Fercsák Martin	10.—	K
Lovrencsécz József	2.—	K
Oslaj Mihály	10.—	K
Lovrencsécz Ivan	15.—	K
Meszarics Treza	2.—	K
Osláj Jozsef	5.—	K
Csernela Ferenc	2.—	K
N. N.	5.—	K
Rozsmann Klára	10.—	K
Felbar János	10.—	K
Felbar Ivan	5.—	K
Nemec Stevan	10.—	K
Osláj Martin	6.—	K

† Varga Zsuzsa	10'— K
Csernela József	5'— K
Osláj Martin	20'— K
Osláj Klára	4'— K
Krcsmár Jozsef	20'— K
Schwetz Márton	20'— K
Berdén Bára	5'— K
Hajdinják Ivan	6'— K
Nemec Matjas	10'— K
Horváth Stevan	10'— K
Görek Teréz	5'— K
† Meszarics Klára	35'— K
Filovszka obcsina	2'32 K
Osláj Katalena	20'— K

Z Ivanec.

Horváth Ferenc	6'— K
Stefko Stevan	10'— K
Rousz Ivan	4'— K
Klár Vince	4'— K
Klár Jozsef	4'— K
Rousz Stevan mlájsi	10'— K
Vogrin Jozsef	7'— K
Rousz János	5'— K
Grábar János	10'— K
Györek Stevan	4'— K
Rousz József	20'— K
Toplak Matjas	10'— K
Vogrin Matjas	6'— K
Stefko Ferenc	10'— K
Zagáry Jozsef	10'— K
Antolin Stevan	10'— K
Rousz János	3'— K
Rousz Ferenc	10'— K
Vogrin Martin	5'— K
Donsa Jozsef	5'— K
Rousz Stevan	10'— K
Jerebicz Ivan	5'— K
Gábor Paveo	10'— K
Stefko Mihal	5'— K
Kolossa János	10'— K